

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 288/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Danicou Holováčovou, Čajakova 5, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 Tos 110/2020 z 12. novembra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 15. januára 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na súdnu ochranu, resp. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vrátiť vec na ďalšie konanie a prikázať Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), aby ho prepustil z väzby na slobodu.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ostatných príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Na základe obžaloby prokurátora Krajskej prokuratúry v Košiciach podanej 19. augusta 2019 vedie Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) trestné konanie proti sťažovateľovi pod sp. zn. 2 T 61/2019 pre zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, 4 Trestného zákona, zločin skrátene dane a poistného podľa § 276 ods. 1, 4 Trestného zákona a pre obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. a) Trestného zákona na skutkovom základe opísanom v obžalobe. Po podaní obžaloby bol sťažovateľ uznesením okresného súdu z 26. septembra 2019 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 8 Tos 84/2019 z 2. októbra 2019 podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku ponechaný vo väzbe (plynúcej od

13. mája 2019, pozn.), pretože dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku naďalej trvali.

3. Okresný súd uznesením č. k. 2 T 61/2019-1661 z 19. októbra 2020 (i) zamietol podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu doručenú okresnému súdu 7. októbra 2020, (ii) zamietol žiadosť o nahradenie väzby písomným sľubom podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a napokon (iii) nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Krajský súd napadnutým uznesením zamietol sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú.

4. Okresný súd v uznesení z 19. októbra 2020 skonštatoval, že nemá pochybnosti o tom, že zistené skutočnosti vo svojom súhrne nasvedčujú, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie, boli spáchané, majú znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie ich spáchania sťažovateľom (podozrenie nepovažoval zatiaľ za rozptýlené). Z dovtedajšieho konania sťažovateľa a ďalších konkrétnych skutočností vyplýva obava v zmysle § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Miera pravdepodobnosti, že skutok, ktorý sa sťažovateľovi kladie za vinu, sa stal, je trestným činom a že ho spáchal sťažovateľ je v tomto prípade podľa súdu dostatočná na konštatovanie materiálneho predpokladu rozhodnutia o väzbe. Pri dôvode väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku okresný súd konkrétne poukázal na bezprostredne predchádzajúce rozhodnutia o väzbe (svoje, ako aj krajského súdu) vydané po podaní obžaloby, ako aj na ďalšie, v ktorých konštatoval absenciu stáleho bydliska sťažovateľa. K okolnostiam pobytu sťažovateľa sa odvolal na výpoveď svedka [REDAKOVANÉ], ku ktorej sa sťažovateľ odmietol vyjadriť, ako aj výpoveď svedka [REDAKOVANÉ]. Zo spisu vyplynulo, že sťažovateľ bol prihlásený na trvalý pobyt len účelovo, nikdy sa tam nezdržiaval, čo potvrdil aj sám sťažovateľ vyhlásením, že sa zdržiaval na viacerých adresách, navyše sa prevažne zdržiaval v zahraničí. Okresný súd priblížil obsah rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 1 T 10/2016 z 26. februára 2016, podľa ktorého sťažovateľ predkladal nepravdivé a sfalšované listiny, aby sa domohol zapísania fiktívnych sídel spoločností do obchodného registra, ktoré boli použité na spáchanie trestnej činnosti aj v tejto trestnej veci. Tieto skutočnosti prístupujú k samotnej hrozbe vysokého trestu a odôvodňujú väzobný dôvod. Sťažovateľovo tvrdenie o zdržiavaní sa na označenej adrese po prípadnom prepustení z väzby nepovažoval za dostatočné pre oslabenie tohto väzobného dôvodu. Napokon prihliadol na charakter trestnej činnosti i rozsah, v akom ju mal sťažovateľ páchať, ktoré aj v aktuálnom štádiu konania podľa súdu utvrdzujú dôvodnosť obavy, že pri hroziacom vysokom treste ujde, bude sa skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu.

5. K ďalšiemu trvaniu dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku okresný súd opakovane uviedol, že sťažovateľ bol trikrát súdne trestaný (fikcia neodsúdenia v jednom prípade nebránila súdu prihliadať, resp. hodnotiť osobu pri skúmaní dôvodov väzby) pre ekonomickú trestnú činnosť, a to naposledy pre daňový podvod, a označil posledné dve odsudzujúce rozhodnutia. Proti sťažovateľovi sa vedú na súdoch ďalšie štyri trestné konania, ktoré síce nie sú právoplatne skončené, ich relevantnosť a závažnosť však podľa súdu tiež opodstatňuje dôvod väzby. V jednom z nich sa podľa obžaloby mal sťažovateľ dopúšťať ekonomickej trestnej činnosti od roku 2007. Na obhajobné tvrdenia sťažovateľa o nevykonávaní podnikateľskej činnosti, o prísľube zamestnania, ako aj na návrh na uloženie zákazu majetkovej účasti a konania za právnické osoby okresný súd reagoval poukazom na neexistenciu iného príjmu sťažovateľa a dôvodné podozrenia z legalizácie príjmov z trestnej činnosti, ktoré umocňujú obavu z ďalšieho

pokračovania v trestnej činnosti. Súd tiež nevytlúčil využitie ďalších osôb na páchanie trestnej činnosti. Ani zamestnanie sa po prípadnom prepustení z väzby podľa súdu neoslabuje tento väzobný dôvod.

6. Podľa okresného súdu nebolo možné nahradiť väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka ani písomným sľubom s ohľadom na osobu sťažovateľa a na povahu prípadu. Výnimočné okolnosti prípadu posudzované z hľadiska osobných a rodinných pomerov sťažovateľa, ako aj okolností prípadu okresný súd nezistil, a preto nezisťoval ani splnenie podmienok nariadenia kontroly podľa zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 78/2015 Z. z.“). Na obhajobné tvrdenia sťažovateľa o účelovom odkladaní obvinenia a „*kontinuálnom väzobnom stíhaní*“ okresný súd reagoval poukazom na rozhodnutia ústavného súdu s uvedením, že prekážkou prípadnej väzby nie je výkon bezprostredne predchádzajúcej väzby alebo výkon trestu odňatia slobody v iných veciach, resp. minulé väzba vo veci, v ktorej bol obvinený spod obžaloby oslobodený.

7. Krajský súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že sťažnosť proti uzneseniu nie je dôvodná. Od posledného rozhodovania krajského súdu o žiadosti o prepustenie z väzby z 10. augusta 2020 boli plynulo určované termíny hlavných pojednávaní, naposledy na 23. november 2020, preto okresný súd koná plynulo a bez prieťahov. Dôvody, pre ktoré sťažovateľ žiadal o prepustenie z väzby, sú v podstate zhodné s dôvodmi uvádzanými v predchádzajúcej žiadosti. Zo žiadosti sťažovateľa ani z odôvodnenia sťažnosti nevyplývajú žiadne výnimočné okolnosti prípadu vyžadované § 80 ods. 2 Trestného poriadku pri zistení, že je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin s trestnou sadzbou v rozpätí 12 až 20 rokov. V tejto súvislosti poukázal na odôvodnenie (predchádzajúceho) uznesenia okresného súdu a krajského súdu (o väzbe, pozn.). Uzavrel, že pôvodne ustálené dôvody väzby naďalej trvajú a nie je ich možné nahradiť prijatím písomného sľubu alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka. V celom rozsahu si osvojil ako zákonné sťažnosťou napadnuté uznesenie okresného súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Proti napadnutému uzneseniu sťažovateľ argumentuje takto:

a) Jeho väzobné stíhanie a dĺžka väzby sú v súhrne s predchádzajúcou maximálnou lehotou väzby v trvaní 36 mesiacov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tk 1/2017 neprimerané a neproporčné, táto väzba má byť započítaná do celkovej doby trvania väzby.

b) Krajský súd sa vôbec nezaoberal obsahom sťažnosti, vybavil ju príliš formálnym spôsobom, nie je zrejmé, ako vyhodnotil argumentáciu sťažovateľa, opomenul zaoberať sa podstatnými argumentmi, jeho odôvodnenie je nepresvedčivé, zmätočné, napadnuté uznesenie je nepreskúmateľné a nezákonné.

c) Na mieste bolo nahradiť väzbu inými menej invazívnymi a intenzívnymi inštitútmi, ak bol súd toho názoru, že dôvody väzby trvajú. Krajský súd sa vôbec nezaoberal možnosťami využitia monitorovacích prostriedkov podľa zákona č. 78/2015 Z. z. ako súčasť inštitútov nahrádzajúcich väzbu, hoci táto otázka mala pre správne vyhodnotenie možnosti nahradenia väzby kruciálny

význam. Túto skutočnosť nezohľadnil ani pri rozhodnutí o nemožnosti aplikovania inštitútu kontroly dodržiavania uložených povinností a obmedzení probačným a mediačným úradníkom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenie svojich základných práv a práv označených v bode 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bola jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu (ktorým zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, neprijal jeho písomný sľub a zároveň jeho väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka) zamietnutá ako nedôvodná. Neústavnosť svojej väzby sťažovateľ namieta z pohľadu dĺžky jej trvania, nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia a nenahradenia väzby ním navrhovanými prostriedkami. Ústavný súd viazaný návrhom sa zaoberal týmito aspektmi veci. Žiada sa pre úplnosť uviesť, že sťažovateľ nesprávne označil niektoré napadnuté články dohovoru v petite („*čl. 3 a ods. 4*“). Z celkového kontextu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že mal na mysli čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru, preto ústavný súd považoval uvedený nedostatok za chybu v písaní.

10. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

11. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

III.1. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu:

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012, IV. ÚS 254/2020, IV. ÚS 427/2020, IV. ÚS 590/2020).

13. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy považuje za potrebné najskôr poukázať na to, že základné právo na osobnú slobodu je možné obmedziť iba zákonom (čl. 17 ods. 2 ústavy), preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí ústavný súd brať do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným

orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00, II. ÚS 466/2013). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98).

14. Ustanovenie čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné, ale taktiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode (porovnaj napr. I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, III. ÚS 135/04, IV. ÚS 397/2010). Z čl. 17 ods. 2 ústavy ďalej vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Ústavne konformné uplatnenie zabezpečovacieho (nie sankčného) inštitútu väzby je zároveň determinované aj existenciou konkrétnych skutočností, ktoré svojou podstatou musia dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie tohto zabezpečovacieho inštitútu. Všeobecné súdy majú pri rozhodovaní o väzbe dbať na zásadu primeranosti a zdržanlivosti, t. j. že by mali byť vždy využité opatrenia, ktoré najlepšie budú viesť k dosiahnutiu účelu trestného konania, ale nebudú neprimerane zasahovať do základných práv a slobôd osoby, proti ktorej sa uplatňujú v medziach daných povahou príslušného obmedzenia.

15. Dohovor v čl. 5 priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43). Článok 5 ods. 4 dohovoru zaručuje obvinenému právo podať žiadosť o preskúmanie zákonnosti jeho väzby (Rakevich v. Rusko, rozsudok z 28. 10. 2003, bod 43). Prieskumné súdne konanie musí byť v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a tiež aj s účelom čl. 5, ktorým je ochrana jedinca proti svojvôli (Koendjibarie v. Holandsko, rozsudok z 25. 10. 1990, bod 27). Článok 5 ods. 4 dohovoru neukladá súdu v opravnom konaní povinnosť odpovedať na každý argument, ktorý predloží obvinený vo svojom návrhu na preskúmanie rozhodnutia o väzbe, sudca sa však musí vysporiadať s konkrétnymi skutočnosťami v ňom uvedenými, ktoré sú spôsobilé spochybníť existenciu nevyhnutných podmienok na zákonné pozbavenie osobnej slobody. Pritom argumenty súdu za väzbu a proti nej nemôžu byť všeobecné a abstraktné, ale musia sa opierať o konkrétne skutočnosti týkajúce sa danej osoby a veci (napr. Boicenco v. Moldavsko, rozsudok z 11. 6. 2006, bod 142).

16. Úlohou ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02, IV. ÚS 8/2014). Ústavný súd v prípade namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu zdôrazňuje, že síce musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Posudzovanie dôvodnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľa je obmedzené výlučne na otázku, či sa krajský súd s argumentáciou sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či je napadnuté uznesenie ústavnoprávne akceptovateľné.

17. Ústavný súd sa pre potreby náležitého posúdenia napadnutého uznesenia krajského súdu oboznámil aj s odôvodnením uznesenia okresného súdu o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ktorého obsah zrekapituloval v časti I tohto uznesenia, vychádzajúc z požiadavky komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (napr. IV. ÚS 350/09).

18. Vo vzťahu k prvej sťažnostnej námietke sťažovateľa je potrebné uviesť, že ju rovnakým spôsobom neuplatnil v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, v ktorej len všeobecne pripomenul, že je vo väzbe už viac ako 4 roky. Krajský súd sa stotožnil so všetkými dôvodmi prvostupňového rozhodnutia, teda nepochybne aj s argumentáciou okresného súdu konkrétnymi rozhodnutiami ústavného súdu. Pri odkaze na rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 135/2016 („reťazenie väzby“) okresný súd doplnil, že zákon, ústava či relevantná judikatúra ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nestanovujú ako prekážku prípadnej väzby výkon bezprostredne predchádzajúcej väzby alebo výkon trestu odňatia slobody v iných trestných veciach. Ďalej s poukazom na rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 630/2014 dodal, že prekážkou vzatia obvineného do väzby nie je ani skutočnosť, že sťažovateľ v minulosti vykonával väzbu vo veci, v ktorej bol spod obžaloby oslobodený. Z toho je možné vyvodiť, že súdy vychádzali zo záveru o nemožnosti sčítavania väzieb v dvoch odlišných trestných konaniach.

19. Sťažovateľ osobitne nenamietal v sťažnostnom konaní neprimeranosť dĺžky väzby, krajský súd tak nemal dôvod bližšie analyzovať lehotu trvania väzby a vplyv predchádzajúcej väzby v inom trestnom konaní na teraz posudzovanú vec. Vychádzajúc z obsahu rozhodnutí, začala väzba v tejto veci plynúť 13. mája 2019 o 16.33 h na základe uznesenia okresného súdu č. k. 1 Tp 26/2019 zo 17. mája 2019 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 4 Tpo 36/2019 z 28. mája 2019, v čase vydania napadnutého rozhodnutia potom dovtedajšia väzba trvala 18 mesiacov. Počas tohto obdobia bola dôvodnosť väzby preskúmaná spolu trikrát na dvoch stupňoch súdnej sústavy (nerátajúc napadnuté uznesenie a uznesenie okresného súdu z 19. októbra 2020). Krajský súd sa konkrétne vyjadril k postupu okresného súdu v konaní od posledného rozhodovania o väzbe (o zamietnutí predchádzajúcej žiadosti) a zistil plynulé určovanie termínov hlavných pojednávaní. Pokiaľ ide o posúdenie primeranosti trvania doterajšej väzby, ústavný súd nezistil nepomer medzi doterajšou dĺžkou jej trvania a okolnosťami, ktoré sú jej dôvodom. Nezistil, že by všeobecné súdy nepostupovali vo veci s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Prvú námietku sťažovateľa preto ústavný súd považuje za nedôvodnú.

20. Vo vzťahu k druhej (všeobecnej) námietke sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že všeobecné súdy k rozhodovaniu pristúpili v súlade s relevantnými ustanoveniami zákona, ústavy a dohovoru. Okresný súd uznesenie z 19. októbra 2020 podrobne odôvodnil, výslovne sa zaoberal splnením všetkých formálnych a materiálnych požiadaviek väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku v rámci danom § 79 ods. 3 Trestného poriadku. Jeho úvahy sú dostatočne špecifické vo vzťahu k okolnostiam posudzovanej veci a nie sú abstraktné alebo zovšeobecňujúce.

21. Z hľadiska formálnej stránky okresný súd označil dve uznesenia o vznesení obvinenia, riadne odôvodnil dôvodnosť trestného stíhania ako prvú materiálnu podmienku sťažovateľovho väzobného stíhania. Ústavný súd neidentifikoval žiadnu sťažnostnú námietku smerujúcu proti dôvodnosti trestného stíhania (obvinenia). Všeobecné súdy sa zaoberali otázkou trvania dôvodov väzby dostatočne konkrétne. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odkázal na predchádzajúce rozhodnutia o väzbe a na uznesenie okresného súdu z 19. októbra 2020. Napadnuté

uznesenie krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu tak umožňuje jednoducho zistiť, na akých skutočnostiach zakladajú súdy dôvodnosť tzv. útekovej a preventívnej väzby.

22. Výpovede svedkov, spoluobvineného a sťažovateľa v otázke evidovanej adresy pobytu neboli jedinou skutočnosťou podporujúcou súdmi označený dôvod útekovej väzby. Relevantný je aj odkaz na odsúdenie sťažovateľa v inej veci a jeho prienik s posudzovanou trestnou vecou. Popri poukaze na osobu sťažovateľa, charakter a rozsah trestnej činnosti opísanej vo vznesenom obvinení súd ozrejmil, že nepovažuje za dostatočné vyhlásenie sťažovateľa, že sa po prípadnom prepustení z väzby bude zdržiavať na uvedenej adrese.

23. Konkrétnu obavu z naplnenia dôvodu preventívnej väzby vnímal súd v súvislosti s tromi odsúdeniami sťažovateľa pre ekonomickú trestnú činnosť a z lustrácie ďalších štyroch prebiehajúcich právoplatne neukončených trestných konaní, ktoré sa majú týkať ekonomickej trestnej činnosti siahajúcej v jednom prípade do roku 2007. Vyhodnotil v tejto súvislosti aj tvrdenia sťažovateľa, že nepodniká a má prísľub zamestnania, ako aj jeho návrh na uloženie obmedzení. Zotrval na danosti tohto väzobného dôvodu, keďže sťažovateľ nemal iné príjmy ako z trestnej činnosti, tieto sa mal navyše snažiť legalizovať a nie je vylúčené, že by mohol využiť aj iné osoby na páchanie ekonomickej trestnej činnosti.

24. Keďže nešlo o prvé rozhodnutie o väzbe sťažovateľa v rámci prebiehajúcej súdnej časti trestného konania, okresný súd a krajský súd odkazovali aj na skoršie rozhodnutia o väzbe. Vo vzťahu k splneniu druhej materiálnej podmienky väzby to možno považovať za ústavnoprávne akceptovateľné najmä z dôvodu, že dôvod preventívnej väzby na rozdiel od iných väzobných dôvodov v priebehu akéhokoľvek trestného konania v zásade nemení svoju materiálnu podstatu, keďže je spravidla determinovaný určitými objektívnymi skutočnosťami existujúcimi už v čase spáchania skutku, na ktoré ďalšie plynutie času nemá akýkoľvek právne relevantný vplyv.

25. Obvinený môže byť do väzby vzatý a v nej držaný len z tých zákonných dôvodov, ktoré sú uvedené vo výrokoch súdnych rozhodnutí (III. ÚS 7/00). Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli. Väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody musí byť vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu dotknutých orgánov. Na splnenie tejto podmienky je nevyhnutné, aby rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu výslovne (*expressis verbis*) vyplývalo z výroku súdneho rozhodnutia. Uvedenú podmienku postup zvolený krajským súdom (predtým aj okresným súdom) spĺňa a nie je s ňou v rozpore. Výrok uznesenia okresného súdu z 19. októbra 2020 obsahuje koncentrované odpovede na sťažovateľom vznesené požiadavky. Odôvodnenie obsahuje zodpovedajúcu argumentáciu súdov ku každému z výrokov, ktorej rozsah a kvalita vyčerpáva obsah žiadosti sťažovateľa, hoci v niektorých častiach je stručná, a preto aj druhú námietku sťažovateľa považuje ústavný súd za nedôvodnú.

26. Tretia námietka sťažovateľa je zároveň čiastočným rozšírením druhej námietky. Zo základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. z práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru vyplýva, že ak osoba pozbavená väzobne osobnej slobody požiada o nahradenie väzby sľubom, súd rozhodujúci o väzbe je povinný sa s touto žiadosťou náležite vysporiadať, pretože v opačnom prípade dochádza k porušeniu označených práv (I. ÚS 364/08). Okresný súd v tejto súvislosti nemožnosť nahradenia väzby založil na osobe sťažovateľa a povahe prejednávaneho prípadu, keď

nezistil výnimočné okolnosti prípadu z hľadiska osobných a majetkových pomerov sťažovateľa, ako aj okolností prípadu. Nezistoval potom ani splnenie podmienok nariadenia kontroly. Krajský súd zdôraznil, že sťažovateľ je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin a sám neuviedol výnimočné okolnosti prípadu, čo pre kladné rozhodnutie vyžaduje relevantná právna úprava (§ 80 ods. 2 Trestného poriadku). Sťažovateľ nepredložil argumentáciu nasmerovanú proti týmto záverom súdov a ani ústavný súd v ústavnej sťažnosti nenašiel v tomto smere žiadne argumenty, preto považuje rozhodnutie krajského súdu vo vzťahu k nenahradeniu väzby sťažovateľa, ako aj jeho odôvodnenie z ústavného hľadiska za akceptovateľné a preskúmateľné. Predpokladom pristúpenia k rozhodovaniu o nariadení kontroly technickými prostriedkami je uloženie primeraných obmedzení a povinností podľa § 82 ods. 1 Trestného poriadku. Súdny však nerozhodli o prepustení sťažovateľa z väzby na slobodu podľa § 80 alebo § 81 Trestného poriadku. Ani posledná námietka sťažovateľa preto vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu neobstojí, pretože postupoval v súlade so zákonným rámcem, na ktorý odkazuje ústavná úprava, ako aj dohovor.

27. Napadnuté uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti, svojvôle alebo arbitrárnosti. Hoci obsahuje stručné odôvodnenie, v spojení s procesne bezprostredne mu predchádzajúcim uznesením okresného súdu, na ktoré v podstatnom odkazuje a s ktorým z hľadiska predmetu požadovanej ústavnej ochrany tvorí jeden celok, ústavne udržateľným spôsobom objasňuje relevantné a významné skutočnosti odôvodňujúce právny záver o pretrvávajúcom naplnení formálnych i materiálnych podmienok tzv. útekovvej a preventívnej väzby. Vychádzajúc z uvedeného, berúc do úvahy aj predchádzajúce obmedzenia slobody sťažovateľa, ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľom označenými základnými právami podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a právami podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí tejto časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

28. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane konštatoval (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, I. ÚS 113/05, II. ÚS 151/09, II. ÚS 311/2013, IV. ÚS 444/2013, IV. ÚS 444/2013), že čl. 46 ods. 1 ústavy je všeobecným ustanovením, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľný čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktorý je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

29. Obdobne vo vzťahu k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd pripomína, že označené ustanovenie

je z vecného hľadiska (*ratione materiae*) v trestných veciach aplikovateľné v zásade len na rozhodovanie vo veci samej (rozhodovanie o vine a treste, t. j. trestnom obvinení) a nevzťahuje sa v plnom rozsahu na rozhodovanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, z hľadiska väčšiny procesných záruk poskytnutých osobe nachádzajúcej sa vo väzbe prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na osobnú slobodu a bezpečnosť (m. m. napr. I. ÚS 256/07, II. ÚS 15/05, III. ÚS 272/03, IV. ÚS 65/05). Tento právny názor vychádza z rešpektovania rozhodovacej praxe ESĽP, v zmysle ktorej sa osobná sloboda chráni v zásade prostredníctvom čl. 5 dohovoru, a to najmä pokiaľ ide o zákonnosť väzby vrátane otázky, či k takémuto zbaveniu slobody došlo v súlade so zákonom upraveným postupom (čl. 5 ods. 1 dohovoru), pritom súčasťou záruk vyvoditeľných z čl. 5 dohovoru je aj ochrana práva jednotlivca na primeranú dĺžku väzby v zmysle požiadavky, aby väzba nebola predlžovaná nad primeranú lehotu a aby nedochádzalo v postupe príslušných orgánov počas trvania väzby k zbytočným prietahom (čl. 5 ods. 3 dohovoru), ako aj ochrana práva jednotlivca domáhať sa periodického prieskumu zákonnosti väzby a žiadať o prepustenie na slobodu, o ktorom musí byť rozhodnuté urýchlene (čl. 5 ods. 4 dohovoru; k uvedenému pozri napr. Khudoyorov v. Rusko, č. 6847/02, rozsudok ESĽP z 8. 11. 2005, body 124 –125, 172 – 174 a 193; Öcalan v. Turecko, č. 46221/99, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 12. 5. 2005, body 83 – 84 a 103; Khudobin v. Rusko, č. 59696/00, rozsudok ESĽP z 26. 10. 2006, body 103 a 115). Uvedené síce nevylučuje, aby v odôvodnených prípadoch bolo možné aplikovať aj také procesné garancie, ktoré svojou povahou sú podradené pod čl. 6 dohovoru, ich využitie však prichádza do úvahy iba primerane (*mutatis mutandis*) s prihliadnutím na osobitosti konania o pozbavení osobnej slobody (Trepashkin v. Rusko, č. 2, rozsudok, 16. 12. 2010, č. 14248/05, § 148). O takéto okolnosti však v prejednávanej veci podľa názoru ústavného súdu nejde.

30. Ústavný súd, súc viazaný návrhom na rozhodnutie (§ 45 zákona o ústavnom súde), v tomto prípade konštatuje, že sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom namieta porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, na ktoré sa ním označené články ústavy a dohovoru vecne nevzťahujú. Keďže neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru, ústavná sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd z tohto dôvodu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

31. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Libor DUEA
predseda senátu